

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	— 28 kor.	— fill.
Félévre	— 14	— „
Negyedévre	— 7	— „
Egy óra	— 2	— 40 „
—		
Egyes szám	—	8 fill.
Vidéken	—	10 „

PESTI NAPLÓ

Apró hirdetések árat
Egy szó 4 fillér,
vastagabb betűvel 8 fillér.

Hirdetések nonpareille számításal,
díjszabás szerint.

Megjelenik minden nap, ünnepek és vasárnap után is.

Budapest, 1903.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Andrásy-ut 27.

Szerda, december 23.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése december 31-én lejár, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál sziveskedjenek minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

A polgármester.

Budapest, december 22.

A főváros ma polgármestert választott. Ujból Halmos János került a városi igazgatás élére. A választás egyhangú volt, a népszerű polgármesternek még ellenjelöltje se akadt. Az uralkodó pártok tagjai egytől-egyig reájszavaztak, az uralmukat ostromozó és ostromló pártok pedig jórészt nem szavaztak. Ez is demonstráció Halmos János mellett, mert más viszonyok közt valakit a maguk táborából jelöltnök kellett volna. A főváros lakossága is szívesen látja Halmost a városháza élén és szinte természetesnek tartja azt, hogy a nagy jelszavakat hangoztató és nagy elégedetlenséget kesergő ellenzék nem demonstrálta a maga ellenzék-voltát azzal, hogy a polgármesteri állásra is kiterjeszti a jussát. A főváros népe, amely a főváros igazgatását keményen elítéli, a főváros polgármesterét, Halmos Jánost, az igazgatás bünei alól föloldja. És teszi ezt az igazságnak alapos ösztönével.

Az egyhangú választás tehát megfelel a közhangulatnak, de nem fejezi ki a közigazgatással való megelégedést. A főváros népe disztinvál Halmos János személye és a hivatalára nehezedő körülmények között. Jól tudjuk, hogy a mai viszonyok között a város kormányzását csakis rosszabbul lehetne végezni, Halmos Jánosnak tehát nagy érdeme az, hogy mégsem végzi rosszabbul. Ez ugyan csak negatív érdem, de másféle érdemet nem érhet ott adminisztráció, ahol az igazgatásra egyebek közt ránehezedik a közgyűlés, a kerület, a klikk, a kupaktanács és az érdekszövetkezet. A fővárosi igazgatásnak velük megküzdeni és ellenük is jót cselekedni kell. Halmos János ennek a föladatának részint furfangosan, de jórészt sikeresen helytáll. Nem haragit maga ellen senkit és barátkozik minden áramlattal. Minden irányzat vagy nyílt, vagy titkos védnökét látja benne. Senki sem tartja nagyszabásu adminisztrátornak, senki sem tartja veszedelmes ellenségnek, mindenki azt tartja róla, hogy jobb, ha a polgármesteri hivatalban ő ül és nem más. Ebben a véleményben gyökerezik az ő uralma, s ebből a véleményből még népszerűség is fakadhatott.

A főváros polgármester-választása országos ügy. Sokkal inkább az, mint valamely főispán fölmerülése és le-

ünése. A főváros polgármesterén mulhatik annak a városnak boldogulása, a melyben az ország kulturája legérthetőbben, legkifejezettebben nyilvánul, s amely a nemzetgazdaság alakulásaiban hatalmas tényező. Nos, nem nagyon mulhat rajta. Mert a polgármester ugyanazt a nyomoruságot sinyli, amelynek országszerte a betege az egész választott tisztikar. A választás mai formája nagyon lehetővé teszi az érdekcsoportoknak az ő akaratuk érvényesülését. A megyében az uri választók, a fővárosban pedig a módos nyárspolgárok és ott is, itt is az ügyes kapaszkodók és tolakodók érdekeinek érvényesülését. A közigazgatási választások se fejeznek ki népakaratot, de kisebb körre terjedvén, könnyen, hamarosan érvényesíthetnek osztályakaratot. Budapest polgármestere a városapák teremtménye. Akármilyen szigorú is, lelkiismeretes is, bizonyos, hogy tisztelnie kell a teremtetőit, hogy hosszuéletű lehessen a hivatalban.

Nem akarjuk, hogy félreértsenek: az autonomiát az igazgatás legigazibb erőforrásának tartjuk. Kivált az olyan helyen, ahol az autonomia alapja, a választó- és szavazó-osztály meglehetősen magas színvonalán van. A polgármesternek megválasztását elsőrendű szükségességnek tartjuk, de még külömbrendű szükségességnek tartjuk azt,

hogya polgármestert működésében, pártatlanságában, szigorúságában ne zavarhassa az a tudat, hogy megválasztották, s hogy megint választás alá fog kerülni. Talán a választó fórum reformja, talán a folytonos új választás megváltoztatása segíthetne ezen a bajon. Polgármester és tanács, az igazgatásnak vezetői és felelősei irgalmatlan függésben vannak a városapáktól. Keresniök kell a törvényhatósági tagok gráciáját, meg kell hódolniuk a klikkek előtt, el kell tűrniök az érdekszövetkezeteket. Vannak a törvényhatóságban nagy befolyásra fölkapaszkodott városapák, akik úgy rendelkeznek a választott főadminisztrátorokkal, akár az alkalmazottaikkal. Dirigálják őket, uralkodnak rajtuk, letorkolják őket. Ha e hatalmas köré klikk jegecedett, akkor polgármester és tanács nem egyéb, mint a hatalmi tábornak végrehajtó közege.

Függetlenné kell tenni a fővárosi közigazgatást a «restauráció»-tól, de alá kell rendelni a fővárosi nép akaratának és ellenőrzésének. Ez az akarat sohase táplálná érdekszövetkezetek hatalmát. Ez az akarat és ellenőrzés az igazgatást a kerületi érdek és hatalmaskodás alól fölszabadítja. Készülődik, Isten tudja, hogy mióta, a főváros reformja. Nem ér semmit ez a reform, ha nem függetleníti az adminisztrációt a városapái szövetségek hatalma alól, s ha nem rendel föléje szigorú, becsületes, megkerülhetetlen intézőt és ellenőrt, ha nem rendeli a főváros közigazgatását az egész fővárosi lakosság akaratára alá. A fővárosi reform csakis a virilizmus eltörlése és az általános választói jog alapján lehetséges. Az így reformált főváros polgármestere nem a városapák alkalmazottja, hanem a nép választottja lesz. Nem tartozik semmivel sem a bizottsági tag uraknak, sem a kerületi klikkeknek és ellenklikkeknek, nincs

tehát mit tartani és nincs mit remélni a városapáktól. A nép pedig nem kívánna tőle egyebet, csak pártatlan, szigorú és független igazgatást.

Budapest, december 22.

A képviselőház holnap, szerdán délelőtt tíz órákor ülést tart, melyen folytatják az ujoncmegállapításról szóló javaslat tárgyalását.

A bécsi olasz nagykövet visszalépése. Bécsből telefonálják: Diplomáciai körökben azt beszéljük, hogy gróf N i g r a nagykövet nem enged az olasz kormány kérésének és föltétlenül visszavonul állásától. Utódja hír szerint A b a r n a herceg berni olasz követ és volt bécsi nagykövetségi tanácsos lesz, aki hatvanéves ember.

A közigazgatás egyszerűsítése. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a minisztertanács határozata folytán a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1901. évi XX. törvénycikknek a kihágási büntetéspénzeket tárgyazó rendelkezései (23. és 24. §.) az 1904. évi január hó 1. napján lépnek életbe.

A horvát országgyűlés. Z á g r á b b ó l táviratozzák: A tartománygyűlés B r e s t y e n s z k y képviselőnek az utolsó zavargások alkalmából politikai vétségek miatt elítéltek és vád alá helyezettnek adandó közbocsánatra, valamint az indemnításra vonatkozó törvényjavaslatot harmadik olvasásában elfogadta. A napló hitelesítése után bezárták az ülést és a következő ülést január 11-ére tűzték ki. Az első ülés tárgya a pénzügyi provizórium meghosszabbítása lesz.

Sárosmegye főispánja. Felhivatalosan jelentik: A hivatalos lap holnapi száma közli a B á r d o s s y Jenő Sárosvármegye főispánjának állásától való felmentésére s báró G h i l l á n y Imre nagybirtokosnak Sárosvármegye főispánjává való kinevezésére vonatkozó legfelsőbb kéziratokat.

A csehek memoranduma a királyhoz. B r ü n n b ö l táviratozza tudósítónk, hogy a cseh politikai egyesületek emlékiratot készülnék intézni a királyhoz s felpanaszolják benne sérelmeiket és egyáltalán kimerítően leírják a cseh nép helyzetét Ausztriában.

Beszámoló. Malatinszky György vasárnap mondta el beszámolóját poroszlói választói előtt. Beszédében főleg a függetlenségi párt legutóbbi határozatát okolta meg, mire a választók bizalmat szavaztak neki.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, december 22.

Ma végre nagynehezen tullestün az ujoncjutalék megállapításának általános vitáján. A Kossuth-párti R á t h Endre volt az utolsó szónok, aki azonban nem sokáig untatta a Házat. Utána J a k a b f f y Imre elnök a vitát bezárta. Nyiri Sándor honvédelmi miniszter próbálta meg ezután, hogy lelkére beszéljen az obstrukciónak. Hosszabb-rövidebb kitérésekben reflektált az egyes elhangzott beszédekre is. Megigérte, hogy a katonai program végrehajtásakor Erdély is kap katonai iskolát, a magyar tisztek visszahelyezését is szorgalmazni fogja. Csak adják már meg az ujoncokat. A monarchia akcióképessége az a bálvány, amelynek szüksége van katonákra, mint a falat kenyérre. Tett egy lesújtó bejelentést is, azt, hogy az idén szabadságolando katonák is meg fogják érezni az obstrukció hatását. A honvédelmitiszteket, meg a közösöket is, szeptemberben bentartják. És mindezt a legnyugodtabban hallgatta a t. jobboldal, de az ellenzéken a miniszter beszédét roppant antipatikusan fogadták és az sem hatott, mikor a Holló által benyújtott Kossuth-féle határozati javaslatról bejelentette, hogy ahhoz a kormány egy későbbi időpontban hozzá fog járulni.

M ü n n i c h Aurél előadó mondott még néhány szót arról, hogy ő mennyire pontosan teljesíti kötelességét, azután újabb ütközete lett a testvérháborúnak. P o l ó n y i Géza, aki ma jött meg vidékről, nekitámadt az obstrukció lapjának és felolvasta Kaas Ivor egyik cikkét, amelyben a Kossuth-párt megvesztegetéssel van rágalmozva. Itt a függetlenségi párt egy kicsit összetűzött Hollóékkal, amiből újabb és terjengős személyes fölszólalások keletkeztek. Holló, Kaas és Okolicsányi vitát rendeztek róla, hogy mi a rágalom fogalma. Mind a hárman nagy verzetűséggel kezelték a kérdést.

Egy órákor rákerült a sor a zárószónokokra és H e l l e b r o n t h Géza élt is ezzel a jogával félháromig. Még csak annyi idő maradt, hogy B e r z e v i c z y Albert kultuszminiszter megvédelmezhesse az egyetemi